

1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Göre Hazırlanan 7. Sınıf Ders Kitaplarındaki Kavramların Karşılaştırılması¹

Dr. Fatma Ünal², Mehmet Ünal³

Öz

Bu araştırmada 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarındaki kavramların program doğrultusunda verilmiş biçimleri karşılaştırılmıştır. Ders kitaplarındaki kavramların verilmiş biçimi ve işleniş, öğretime yardımcı unsurlarla ilişkilendirilmesi, ölçme değerlendirme çalışmalarında ve sözlükte yer verilmesi ortaya konulmaya çalışılmıştır. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na göre hazırlanan kitap setlerinde 1998 yılına göre daha fazla kavrama ve işlenişine, kavramla ilgili öğretime yardımcı unsura, ölçme değerlendirme çalışmasına ve sözlük anlamına yer verilmiştir. 2004 öğretim programında kavramların verilmiş biçimi ve düzeyine ilişkin yeterli açıklamalar ve bu doğrultuda hazırlanacak ders kitap setlerinde kavram öğretimi ilkelerine uygun işleniş yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, kavram, kavram öğretimi, ders kitabı.

Abstract

This study compares the ways concepts are introduced in the 7th grade textbooks prepared in accordance with the curricula of 1998 and 2004. As well as laying down the ways concepts are introduced and taught in the textbooks, the study sets forth how such concepts are consolidated with supportive elements and the way they are included in the assessment and evaluation studies as well as in the dictionaries. When compared with the textbooks prepared in accordance with the curriculum of 1998, the set of textbooks prepared in accordance with the Social Sciences Curriculum of 2004 spares more space for concepts, the way they should be got across to the students, supportive elements related with the concepts, assessment and evaluation studies and their dictionary meanings. Sufficient explanation about the way and the level concepts are conveyed should be given in the curriculum of 2004, and the set of textbooks to be prepared in this way should introduce a teaching process which complies with the concept teaching principles.

Key Words: Social studies, curriculum, concept, the concept teaching, text book.

Giriş

Sosyal bilgiler öğretiminde çok önemli yeri olan kavramlar, aslında düşüncenin de temel taşlarıdır. Kavramlar, bir konu alanında özel anlam taşıyan kelimelerdir. Kavramların açıklığı ve zenginliği insanların öğrenmelerinin anlamlı olmasında büyük rol oynar (Fidan, 1984, 189). Kavramların anlaşılması ile ilgili problem yaşamayan öğrencinin bilgi edinme ve bilgi üretme sürecinde daha aktif olduğu kabul edilmektedir (Yılmaz ve Kurada, 2008, 367).

İnsan düşüncesi gibi geniş bir mevhum ve öğrenme gibi uzun bir sürecin gerçekleşmesini sağlayabilen kavramların tabii olarak pek çok özelliklere sahip olması gerekir.

¹ Bu araştırma V. Ulusal Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde (13-16 Ekim 2011) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Program ve Ders Kitapları Şubesi drfatmaunal@gmail.com

³ MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Program ve Ders Kitapları Şubesi mehmetunal.tc@gmail.com

Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Kavramlar, dünyadaki gerçek obje ve olayların tecrübelerimize dayalı algılanan özellikleri kadar tanımlanabilirler.
2. Objeler ve olayların algılanan özellikleri bireyden bireye değişir.
3. Kavramlar, objelerin hem doğrudan, hem de dolaylı olarak gözlenen özelliklerinden oluşur.
4. Kavramlar, aynı zamanda kendi içlerinde özelliklerine uygun belirli ölçütlere göre gruplandırılabilir.
5. Kavramlar dille ilgilidir ve kavramların çeşitliliği ile dil zenginliği arasında olumlu bir ilişki vardır (Ülgen, 1988, 14).

Eğitimde üzerinde durulan öğrenme – öğretme faaliyetleri tabii ki kavram öğrenimi – öğretimi için de geçerlidir. Kavramların nasıl öğretilmesi gerektiği konusunda eğitimciler çeşitli yollar ortaya koymuşlardır. Kavram öğretimi daha çok iki aşamada incelenmektedir. Birincisi, kavram oluşturma, ikincisi ise kavram kazanma şeklindedir.

Kavram oluşturma; sembol ve anlamlarını hatırlama ilişkisi, yapısal açıdan anlam ağı kurmadır. Kavram kazanma ise; objelerin algılanan özelliklerini birbirleri ile ilişkilerine göre uygun kural ve ölçütlerle gruplama yapmaktır (Ülgen, 1988, 20).

Kavram kazanmanın önemi daha çok okullarda kavram öğrenme sırasında ortaya çıkar. Bunun sebeplerini de şöyle sıralayabiliriz:

1. Okullarda öğrenilen kavramlar daha önce öğrenilen kavramların üzerine inşa edilen üst düzeyde kavramlardır.
2. Öğrenmeyi etkili kılmak için, birçok konuda kavramlar ön şartlı olarak düzenlenmiştir. Bu ilişkiler içerisinde tekrarlanarak ve gruplanarak geliştirilir.
3. Okulda öğrenilen kavramlar tümdengelim ve tümevarım niteliğinde işlenir; kavram önce öğrenciye tanıtılır, öğrenci onu inceleyerek gruplara ayırır ve sonuç çıkarır.
4. Kavram öğrenme, ancak kavram öğrenme tecrübeleri ile bireyin kavram kazanma becerisi ve etkili bir kavram kazanma stratejisi geliştirmesini sağlayabilir.
5. Olaya bireyin gelişim özelliği açısından bakılırsa, okul dönemindeki çocuklarda mantık kurallarına uygun, düşünme ve dil zenginliği hızlanır. Bu gelişim özelliklerine paralel olarak birey kavramsal olaylarla karşılaştığı zaman onları mantıksal yollarla gruplama ve uygun sözcüklerle birleştirme eğilimi gösterir (Beyazıtöğlü, 1991, 9).

Kavramlar çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Örneğin Gagne, kavramları somut kavramlar ve tanımlanmış (soyut kavramlar) olarak iki gruba ayırmıştır. Somut kavramların yaşamın ilk yıllarından itibaren informal yollarla öğrenildiğini, soyut kavramları öğrenmek için genellikle öğretimin gerekmesi olduğunu belirtmiştir (Akt. Akbaş, 2002). Vygotsky (1962), kavramları bilimsel kavramlar (scientific) ve günlük kavramlar (spontaneous) olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Graves ise kavramları zorluk derecelerine göre hiyerarşik bir şekilde gruplandırmıştır (Cin ve Özçelik, 2002).

Martorella (1986) kavramları dört boyutta sınıflamıştır (Akt. Yel, 2006). Martorella'ya göre kavram sınıflaması Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1*Martorella'ya Göre Kavram Sınıflaması*

Sınıflama Temeli	Kavram Çeşitleri
Somutluk derecesine göre	1. Somut (göl, masa vb.) 2. Soyut (özgürlük, sevgi vb.)
Öğrenildiği bağlara göre	1. Formal (okul, öğretim programı vb.) 2. İnfomal (toplumsallaşma vb.)
Ayırt edici özelliklere göre	1. Tek boyutlu (sandalye) 2. Çok boyutlu (demokrasi vb.)
Öğrenilme bakımına göre	1. Eylemsel (tenis oynama) 2. Simgesel (tenis maçı izleme vb.) 3. Sembolik (tenis hakkında olma vb.)

Ayrıca, Martorella (1986) kavramın; ismi, ayırt edici özellikleri, ayırt edici olmayan özellikleri ve örnekleri olmak üzere dört temel özelliği olduğunu kaydeder (Akt. Yel, 2006). Bu nedenle, kavram öğretimi sürecinde bir kavramın sadece tanımının ve bir örneğinin verilmesi, kavramların tam olarak anlaşılmadan ezberlenmesine yol açar. Kavramlarla ilgili olarak anlama düzeyinde bir öğrenmenin gerçekleşmiş olduğu durumlarda, kavram kazanımından söz edilebilir (Alkış, 2009, 340).

Kavram öğretimini etkileyen pek çok faktör vardır. Kavramların yapısı (somut/soyut, basit/karmaşık vb.), öğrencilerin gelişim özellikleri (özellikle bilişsel kapasite ve zeka yaşı), öğrencinin ailesinin sosyo ekonomik özellikleri, okul ortamının özellikleri ve imkânları, öğretmen özellikleri vb. bunlar arasındadır. Öğrencilerin sahip oldukları sözcük dağarcığı da kavram öğretiminde önemlidir. Bilindiği gibi kavramlar sözcüklerle ifade edilir ve bu sözcükler kavramların sembolleridir. Örneğin "kültür" sözcüğü bir semboldür. Aksoy (2003)'un da ifade ettiği gibi özellikle soyut kavramlardan oluşan konuların öğretiminde açıklık sözcük zenginliği ile sağlanabilir. Bu imgesel algının oluşturulması, konunun iyi anlaşılması, verilen örneklerin anlaşılabilirliği, çokluğu ve kullanılan sözcüklerin çeşitliliği ile sağlanır.

İlköğretim sosyal bilgiler dersinde kavramların öğretilmesi ve ders kitaplarının açık, anlaşılır bir dille yazılması, yeterli sayıda resim, şekil, grafik içermesi ve öğrenme tekniklerine göre hazırlanması, öğrenci başarılarını ve kavramların daha anlamlı öğrenilmesini olumlu yönde etkilemektedir (Yazıcı ve Samancı, 2003).

İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kavramlarının kazandırılması 1998 öğretim programında her ünitenin ilk amacı olarak "..... ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi" biçiminde yer almıştır. Buna karşın öngörülen her ünite de geçen kavramların neler olduğu ve bu kavramların anlam bilgisinin kazanılıp / kazanılmadığını gösteren davranışlara yer verilmemiştir. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda kavramların anlam bilgisinin kazandırılmasında hangi davranışların gerçekleştirileceği buna bağlı olarak hangi kavramların kazandırılacağı ders kitabı yazarı/yazarlarının ve öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır. 1998 öğretim programında kavram öğretimi ile ilgili herhangi bir bilgi ve yönlendirme de bulunmamaktadır.

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda kavramların soyut düşünceler olduğu ve kavram öğretiminin, bazı kavramların öğrencinin zihninde oluşmasını sağlamak amacıyla yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Kavram öğretiminde geleneksel yöntemin yanında daha yeni bir yöntem, öğrencinin prototiplerden (kavramı en iyi anlatan örnek) hareket ederek bir genellemeye ulaşmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir. 2005 öğretim programında kavram öğretimi yöntemleriyle ilgili şu ifadeler yer verilmiştir:

"Kavram öğretimindeki geleneksel yöntem öğrenciye kavramı ifade eden sözcüğü vermek, kavramın sözel bir tanımını vermek, tanımın anlaşılması için kavramın tanımlayıcı ve ayırt edici niteliklerini belirtmek, öğrencinin kavrama dâhil örnekler ile dâhil olmayan örnekler bulmasını sağlamak

basamaklarından oluşur. Bu yöntem kavramları öğretmede yeterince etkili olmaz; çünkü birçok kavramda sıkıntı kesin bir sözel tanım yapılamamasından doğar. Yöntemin etkili öğrenme açısından başka güçlükleri de vardır.

Daha yeni bir yöntem öğrencinin prototiplerden (kavramı en iyi anlatan örnek) hareket ederek bir genellemeye ulaşmasını sağlamaktır. Bu yöntemde öğrencinin kavrama dâhil birçok örneği inceleyerek tanımlayıcı nitelikleri bulması ve bu yolla genellemeye gitmesi sağlanır. Öğrenci doğru genellemeye ulaştıktan sonra, kavrama dâhil olmayan örnekler üzerinde ayırt edici nitelikleri bulması ve bu yolla gereğinden fazla genellemeyi önlemesi sağlanır.

Aslında bu iki yöntem birbiriyle bağdaşmaz değildir. Deneyimlerden genellemeye gitme süreciyle öğretim aşağı yaş düzeylerinde, tanımlarla kavram geliştirme ise yukarı eğitim düzeylerinde daha etkili olabilir. Bazı hallerde her iki yöntemin birlikte kullanılması etkili bir öğrenme sağlayabilir.” (MEB, 2005).

2005 öğretim programında kavramların farklı yöntemlerle öğretilmesi ve somutlaştırılması gerektiği ifade edilmiş ve bu amaçla kavram öğretiminde, Anlam Çözümleme Tablosu, Kavram Ağı ve Kavram Haritası grafik materyallerinin kullanılması önerilmiştir. Bu materyallerin öğrencilere yaptırılması, yapıların öğrencilerden oluşan gruplarda tartışılması ve eksikliklerinin giderilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Kavram öğretiminde önerilen materyallerin kavram işlenmeden önce ya da sonra kullanılabilmesi gibi, değerlendirme amacıyla da kullanılabilmesi belirtilmiştir. Bu nedenlerle kavram öğretimi açısından, 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın 1998 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda sınıflara ve düzeylere (giriş, geliştirme, pekiştirme) göre verilecek kavram listesine yer verilmiştir. Kavram listesinin hangi ölçütlere/kurallara/sınıflamaya göre hazırlandığı, düzeylerin neye göre belirlendiği ve hangi kavramın hangi ünite ya da kazanım da verilmesi gerektiği programda belirtilmemiştir. Bu yönüyle kavramların sınıflandırılması, verilmiş biçimi ve kavram öğretimi yöntemleri ders kitabı yazarı/yazarlarının ve öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır.

Bu araştırmanın amacı, 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarındaki kavramların program doğrultusunda verilmiş biçimlerini incelemektir. Ders kitaplarındaki kavramların verilmiş biçimi ve işleniş, öğretime yardımcı unsurlarla (harita, grafik, şekil, fotoğraf, resim vb.) ilişkilendirilmesi, ölçme değerlendirme çalışmalarında (açık uçlu, eşleştirmeli, çoktan seçmeli sorular vb.) ve sözlükte yer verilmesi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarındaki kavramların program doğrultusunda verilmiş biçimlerini karşılaştırmaktır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının 7. sınıfında yer alan kavramlar nelerdir?
2. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarındaki kavramların verilmiş biçimi (kavram işleniş, öğretime yardımcı unsur, ölçme değerlendirme, sözlük) nedir?
3. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının içeriğinde yer alan ortak kavramların ders kitaplarında verilmiş biçimi ve işleniş nasıldır?

Yöntem

Bu araştırmada 1998 ve 2004 sosyal bilgiler 7. sınıf ders kitaplarında kavramların verilif biçimlerinin incelenmesi amaçlandığı için nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” yöntemi kullanılmıştır.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi, hemen her araştırma için kaçınılmaz olan bir veri toplama tekniğidir. Belge yoksa tarih de yoktur (Madge, 1965). Belgelerin varlığı kadar, onlardan yararlanabilmek de önemlidir. Belgelerden yararlanmamak, tarihi bilmemek, onu yeniden oluşturmaya çalışmak gibi gereksiz bir çabayı da birlikte getirir. Geleneksel olarak doküman incelenmesi, tarihçilerin, antropologların ve dilbilimcilerin kullandığı yöntem olarak bilinir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programları ve bu programlara göre hazırlanan ders kitapları oluşturmuştur. 1998 ve 2004 öğretim programlarına göre hazırlanan farklı yayınevine ait dörder ders kitabı vardır. Bunlardan 1998 ve 2004 öğretim programlarına göre hazırlanan MEB Yayınlarına ait ders kitapları örneklem olarak seçilmiştir. MEB yayınlarının ülke genelinde daha fazla ve uzun süredir okutuluyor olması bu seçimin en önemli sebebidir. Bu kitapların özellikleri şunlardır:

Kitap I: MEB tarafından 2001 yılında yayımlanmıştır. şenünver vd. tarafından yazılmıştır. 208 sayfadan oluşan kitap birinci hamur kuşe kâğıda basılmıştır. Öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı yoktur.

Kitap II: MEB tarafından 2011 yılında yayımlanmıştır. Kitabın son baskısıdır (2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na göre MEB tarafından hazırlanan yeni kitap 2012-2013 öğretim yılında okutulmaya başlanacaktır.). Polat vd. tarafından yazılmıştır. 196 sayfadan oluşan kitap birinci hamur kuşe kâğıda basılmıştır. Öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Doküman incelemesi yöntemine göre yapılan araştırmada öncelikle verileri toplamak amacıyla kaynak taraması yapılmıştır. Sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan kavramlar tespit edilmiştir. 1998 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda her ünite de geçen kavramların neler olduğu ve bu kavramların anlam bilgisinin kazanılıp / kazanılmadığını gösteren davranışlara yer verilmemiştir. Programda bir kavram listesi de yoktur. Bu nedenle araştırmacılar tarafından 7. sınıf 1998 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki amaç ve açıklama ifadelerinde geçen kavramlar tespit edilerek listesi yapılmıştır. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda ise sınıflara ve düzeylere (giriş, geliştirme, pekiştirme) göre verilecek kavram listesine yer verilmiştir. Araştırmada, bu listedeki 7. sınıf için belirtilen kavramlar aynen kullanılmıştır.

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan MEB Yayınlarına ait ders kitaplarında yer alan kavramlar, kavramların işlenişinin olup olmadığı, öğretime yardımcı unsurlarla ilişkilendirilmesinin varlığı, ölçme değerlendirme çalışmalarında ve sözlükte yer verilip verilmediği taranarak tespit edilmiş ve bunların frekans tabloları yapılmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili ders kitaplarındaki örneklerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Her iki öğretim programının içeriğinde yer alan ortak kavramlar belirlenmiştir. Bu kavramların belirlenmesinde 1998 ve 2004 öğretim programlarının 7. sınıfında kavramlarla ilgili amaç/kazanımın ve ayrı konu başlığının/etkinlik örneğinin varlığı dikkate alınmıştır. Her iki öğretim programına göre hazırlanan ders kitaplarında yapılan incelemede ortak kavram olarak belirlenen keşif, Rönesans ve Reform ile ilgili daha geniş bir içeriğe yer verildiği tespit edilmiştir. Bu nedenle keşif, Rönesans ve

reform kavramlarının ders kitaplarında verilmiş biçimi ve işlenişini incelenmiştir. Elde edilen bulgular, ilgili ders kitaplarındaki örneklerle desteklenerek yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarının 7. sınıfında yer alan kavramların tespiti, 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarındaki kavramların verilmiş biçimi, 1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarının içeriğinde yer alan ortak kavramların ders kitaplarında verilmiş biçimi ve işlenişini ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

1. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının 7. Sınıfında Yer Alan Kavramlar

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarının 7. sınıfında yer alan kavramlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının 7. Sınıfında Yer Alan Kavramlar

1998 Öğretim Programı'nın 7. sınıfında yer alan kavramlar	2004 Öğretim Programı'nın 7. sınıfında yer alan kavramlar	Ortak kavramlar
Akıncı, aydınlanma, barış, bilim, bölge, bölüm, buluş, cephe, cizye, defterdar, derebey, dirlik, divanihümayun, dünyunumumiye, eyalet, federal, federasyon, ferman, fetih, garip, haraç, ıslahat, ihtilal, iradicedid, istihkam, isyan, itilaf, ittifak, kadı, kapıkulu, kaptanıderya, kazasker, keşif, kuşatma, levent, mektep, mühendishane, nişancı, özerk, reaya, reform, Rönesans, sadrazam, sipahi, subaşı, süvari, şeyhülislam, tanzimat, taşra, terakki, tımar, ulufe, vakıf, vezir, yeniçeri, yöre, zeamet.	Anayasa, bağımsızlık, barış, beşeri ortam, bildirge (beyanname), bilim, birey, bölge, buluş, bütçe, coğrafi konum, cumhuriyet, çağ, çevre, çevre kirliliği, dayanışma, değer, değişim, demokrasi, devlet, dil, din, doğal kaynaklar, doğal ortam, duygu, düşünce, egemenlik, ekonomi, ekonomik faaliyet, ekvator, emek, enerji, estetik, etkileşim, fetih, gaza, gelenek, genelleme, girişimci, göç, görüş, grup, hak, harita, hoşgörü, ıslahat, ihracat, iklim, iletişim, iskân, israf, işsizlik, ithalat, kamuoyu, kanıt, katılım, kaynak, keşif, kişilik, kronoloji, kurultay, kurum, kut, kutup, kültür, kültürel öge, küresel sorun, laiklik, medya, meslek, meşrutiyet, milat, millet, millî egemenlik, millî kültür, monarşi, nüfus, okyanus, olgu, oligarşi, ortak miras, özgürlük, pazar, reform, rol, Rönesans, saltanat, sanat, sanayi, savaş, seçim, sermaye, sivil toplum kuruluşu, siyaset (politika), siyasî güç, sorumluluk, sosyal bilim, sözleşme, şehirleşme, tasarruf, teknoloji, ticaret, tören, turizm, tüketim, ulaşım, uygarlık, üretim, ürün, vatan, vatandaş, vergi, vakıf, yargı, yasa, yasama, yatırım, yerleşme, yönetim, yürütme, yüzyıl.	Barış, Bilim, Bölge, Buluş, Fetih, Islahat, Keşif, Reform, Rönesans, Vakıf.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 2004 öğretim programının 7. sınıfında farklı kavramlara yer verilmiştir. İki öğretim programında da yer alan ortak kavram sayısı 10’dur. Bu sayı ders kitaplarındaki içerik dikkate alınır ise daha fazla olacaktır. Ancak ortak kavramların seçilmesinde her iki programın 7. sınıfında da amaç/kazanımın ve ayrı konu başlığının/etkinlik örneğinin varlığı dikkate alındığından ortak kavram sayısı azdır. 7. sınıf 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın içeriğinin 1998’e göre

farklı olması bu bulgunun önemli bir sebebidir. Örneğin, olgu, genelleme, girişimci kavramları ile ilgili içerik ilk defa 2004 öğretim programında yer almıştır. Bunun yanında vatandaşlık ve insan hakları ile ilgili konuların 1998 öğretim programında Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi adında ayrı bir dersin kapsamında olması da bu farklılığın önemli bir sebebidir. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı hazırlanırken vatandaşlık ve insan hakları ile ilgili konular da program kapsamına dâhil edilmiş, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi kaldırılmıştır. Ancak 2010-2011 öğretim yılından itibaren Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi adlı bir ders yeniden uygulamaya konulmuştur. Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersinin öğretim programının hazırlanmasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile bir ara disiplin alanı olan Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi kazanımlarının dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun ilköğretim dersleri ve sınıflarında gereksiz içerik tekrarına neden olduğu söylenebilir.

2. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Göre Hazırlanan 7. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Kavramların Veriliş Biçimi

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarında yer alan kavramların veriliş biçimi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo3: 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Göre Hazırlanan 7. Sınıf Ders Kitaplarındaki Kavramların Veriliş Biçimiyle İlgili Frekanslar

Öğretim programı yılı	Öğretim programında yer alan kavramlar	Ders kitabında yer alan kavramlar								Toplam
		Kavram işlenişi		Öğretime yardımcı unsur		Ölçme değerlendirme		Sözlük		
		Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok	
1998	57	55	205	27	233	12	248	19	241	260
2004	121	94	355	82	367	92	357	152	297	449

Tablo 3'te görüldüğü gibi 2004 öğretim programında ve bu programa göre hazırlanan 7. Sınıf kitap setlerinde (ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı) 1998 yılına göre daha fazla kavrama ve işlenişine, kavramla ilgili öğretime yardımcı unsura (harita, grafik, şekil, fotoğraf, resim vb.) ve ölçme değerlendirme çalışmasına (açık uçlu, eşleştirmeli, çoktan seçmeli sorular vb.) yer verilmiştir. 2004 öğretim programına göre hazırlanan kitap setlerinde sözlükte yer verilen kavram sayısı da daha fazladır.

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarında yer alan kavramların tamamının 7. sınıf ders kitabında işlenişinin yapılmadığı görülmektedir. Ders kitaplarında işleniş yapılmayan kavramların sadece cümle içinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretim programında yer alan her kavramla ilgili öğretime yardımcı unsura ve ölçme değerlendirme çalışmasına da yer verilmemiştir. Ders kitaplarında yer alan her kavramın sözlükte açıklaması da bulunmamaktadır. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na göre hazırlanan ders kitabının sözlüğünde kavram olmayan sözcüklerin de (Örneğin, Birleşmiş Milletler, Çanakkale Savaşları, TUBA) açıklamasının bulunduğu tespit edilmiştir.

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarında işleniş yapılmayan kavramlardan ikisi (ıslahat ve vakıf) Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4

1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Göre Hazırlanan 7. Sınıf Ders Kitaplarında İşlenişi Yapılmayan Kavramlara İki Örnek (Islahat ve Vakıf)

Kitap	Kavram	Ders Kitabında Kavramın Geçtiği Yer
Kitap I	Islahat	"17. yüzyılda yapılan ıslahat hareketlerinden istenilen sonuç alınmadı."
Kitap II		"Lale Devri'nden sonra iş başına gelen padişahlar da ıslahat hareketlerine devam ettiler." (s.100, 107).
Kitap I	Vakıf	"...Medreseler, genellikle bir vakfa bağlı olur ve giderleri vakıflar tarafından karşılanırdı..." (s.146).
Kitap II		"Tarih boyunca varlıklı Türkler, toplumsal dayanışma ve yardımlaşmaya katkı sağlamak amacıyla vakıflar kurmuşlardır..." (s.106).

Tablo 4'de görüldüğü gibi ıslahat ve vakıf kavramlarının verilmiş biçimi her iki ders kitabında da cümle içinde yer alması şeklindedir. Buna karşın kavramların işleniş de yapılmamıştır. Her iki programa göre hazırlanan ders kitaplarının sözlüğünde ıslahat kavramının anlamına yer verilirken vakıf kavramının anlamı sadece Kitap I'in sözlüğünde vardır. Islahat ve vakıf kavramları, her iki programda da yer almakta ve 2004 öğretim programında giriş düzeyinde öğretilmesi gerektiği belirtilmektedir. Kavram öğretiminin tam olarak gerçekleşmesi için, kavramın sadece sözlükte anlamına yer verilmiş olması yeterli değildir.

3. 1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının İçeriğinde Yer Alan Ortak Kavramların Ders Kitaplarında Veriliş Biçimi ve İşleniş

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarının içeriğinde yer alan ortak kavramlardan keşif, Rönesans ve reformun ders kitaplarında verilmiş biçimi ve işleniş Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

1998 ve 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının İçeriğinde Yer Alan Ortak Kavramlardan Keşif, Rönesans ve Reformun Ders Kitaplarında Veriliş Biçimi ve İşleniş

Kitap	Kavram	Ders Kitabında Kavramın Geçtiği Yer
Kitap I	Keşif	"Avrupalıların çeşitli sebeplerle 15. yüzyılın sonunda bilinmeyen ülkeleri bulmak için yaptıkları gezilere Coğrafi keşifler denir. Ortaçağ'ın sonlarında Asya, Avrupa ve Kuzey Afrika'da yaşayan insanların, Amerika'nın, Avustralya'nın ve Hint adalarının varlığından haberleri yoktu. Coğrafi Keşifler sayesinde bu yerler tanındı (bk. Harita 13)." (s.79).
Kitap II		"... Avrupalılar 15. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti ve Venedik'in egemenliğini kırmak amacıyla, baharat ve ipek gibi değerli mallar üreten ülkelere doğrudan ulaşmanın yollarını aradılar. Bu çalışmalar, yeni ticaret yolları, okyanuslar ve kıtalar bulunmasını sağladı. Bu da Coğrafi Keşifler'i başlattı. Coğrafi Keşifler ile eski ticaret yollarının değişmesi sonucunda Akdeniz, ipek ve baharatın doğrudan batıya taşınmasındaki önemini kaybetti..." (s. 102).
Kitap I	Rönesans	"Rönesans, 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupa ülkelerinde görülen, edebiyat, sanat ve bilimdeki değişme ve gelişme hareketleridir. Bu gelişmelerde, matbaanın icadının, kâğıdın bol ve ucuz elde edilmesi ile çok

		sayıda kitap basılmasının büyük etkisi vardır...” (s.82).
Kitap II		“Leonardo da Vinci’nin yaşadığı dönem Avrupa’da Rönesans’ın 3. devridir. Anlamı “yeniden doğuş” olan Rönesans, 15. yüzyılda başlayıp 16. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür. Eski Yunan ve Roma kültürünün, kilisenin baskısından kurtularak yeniden canlanması Rönesans’a ortam hazırlamıştır. Matbaanın geliştirilerek kullanılması, Amerika’nın keşfi, barutun silahlarda kullanılması yeniden doğuşun gelişmesinde etkili olmuştur.” (s.132).
Kitap I		“Yeniçağ’da Avrupa’da başlayan gelişmeler, din alanında da bazı değişikliklerin çıkmasına neden oldu. Rönesans’a paralel olarak 16. yüzyılda, Hristiyanlığın Katolik mezhebinde (kilisesinde) yapılan değişiklikler ve düzeltmelere Reform denir.” (s.83).
	Reform	“Tekrar şekil vermek manasına gelen Reform hareketi, Avrupa’da dinî alanda meydana gelmiştir. Katolik ve Ortodoks olmak üzere iki büyük mezhep tarafından temsil edilen Hristiyanlığın gerçek inanç sisteminden uzaklaştığına ve aslına döndürülerek ıslah edilmesi gerektiğine inanılıyordu...” (s. 134).

Tablo 5’te görüldüğü gibi keşif kavramının tanımına Kitap I’de yer verilmiştir. Her iki kitapta da kavramla ilgili açıklamalar ve örnekler ile Coğrafi Keşifler Haritası, ölçme değerlendirme sorusu, ayrıca Kitap I’de Kristof Kolomb resmi bulunmaktadır. Kitap II’de kavramla ilgili öğrencinin ilgisini çekecek interaktif soruların, öğrenci çalışma kitabında bir etkinliğin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5’te görüldüğü gibi Rönesans kavramının tanımına her iki kitapta da yer verilmiştir. Her iki kitapta da kavramla ilgili açıklamalar ve örnekler ile resim ve fotoğraflar, ölçme değerlendirme sorusu bulunmaktadır. Ancak Kitap II’de Rönesans kavramıyla ilgili görsel öğeler daha fazla olduğu gibi kavramla ilgili tarihsel kanıtların konu motivasyonunda ve işlenişinde kullanıldığı; kavramla ilgili öğrencinin ilgisini çekecek interaktif soruların ve öğrenci çalışma kitabında bir etkinliğin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5’te görüldüğü gibi reform kavramının tanımına her iki kitapta da yer verilmiştir. Her iki kitapta da kavramla ilgili açıklamalar ve örnekler ile resimler (Martin Luther resmi), ölçme değerlendirme sorusu bulunmaktadır. Kitap II’de reform kavramıyla ilgili tarihsel kanıtların konu motivasyonunda ve işlenişinde kullanıldığı; kavramla ilgili öğrencinin ilgisini çekecek interaktif soruların ve öğrenci çalışma kitabında bir etkinliğin olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma

1998 sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarının örnek alındığı araştırmalarda öğrenciler tarafından kavramların kazanılmışlık düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür (Ülger, 2003; Yılmaz ve Şeker, 2006; Alkış, 2007). Bütün bu araştırmalar ışığında, 1998 sosyal bilgiler öğretim programının amaçları doğrultusunda hazırlanan ders kitabının kavram öğretimi bakımından gerek nitelik, gerekse nicelik açısından yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

2004 sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan ders kitap setinde kavramların, yapılandırmacı yaklaşımın da gereği olarak bilginin inşa edilmesine zemin hazırlayacak biçimde verildiği ve işlendiği söylenebilir.

2004 sosyal bilgiler öğretim programı ile yapılandırmacı yaklaşımın doğasına uygun olarak ders kitabı yazarı, neden-sonuç ilişkilerini sunan, anlamları oluşturan, tanımları yapan, değer yargılarını belirleyen otorite rolünden kurtulmuştur. Bu bağlamda yazar, öğrencinin üzerinde yorumlama ve anlamlandırmasını yapacağı, bilgisini oluşturacağı; kaynak, kanıt ve bunların merkezindeki etkinlikleri gibi uyarıcıları hazırlayan, öğrencilerin kendi duruş noktalarını belirlemelerine yardımcı olan çoklu bakış açıları sunan öğretim ortamının organizatörü durumuna gelmiştir (Kabapınar,

2009). Bütün bunlar Türkiye’de sosyal bilgiler öğretiminin niteliğini/etkiliğini artırma bakımından olumlu bir gelişme olarak kabul edilebilir.

Sonuçlar

1998 ve 2004 sosyal bilgiler öğretim programlarına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitaplarında kavramların verilmiş biçimi ve işlenişini incelenmiştir. Buna göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. 1998 sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitabında kavramların verilmişinde ve işlenişinde öğretime yardımcı unsurların yeterince kullanılmadığı, çeşitli ölçme değerlendirme çalışmalarının bulunmadığı, sözlük kapsamının dar olduğu görülmüştür. Programda öngörülen her kavramın işlenişinin ders kitabında olmadığı gibi, kavramların büyük kısmının sadece cümle içinde kullanılmasıyla ya da tanımının verilmesiyle yetinildiği tespit edilmiştir.

2. 2004 sosyal bilgiler öğretim programına göre hazırlanan 7. sınıf ders kitap setinde kavramların verilmişinde ve işlenişinde öğretime yardımcı unsurların kavramlarla ilişkili olarak kullanıldığı, çeşitli ölçme değerlendirme çalışmalarına ve öğrenci çalışma kitabında etkinliklere yer verildiği, sözlük kapsamının daha geniş olduğu görülmüştür. Bunun yanında konu işlenişinde kavramlarla ilgili yer yer motivasyonun yapıldığı, çeşitli kanıtların (tarihî belge, edebî ürün vb.) kullanıldığı ve interaktif sorulara yer verildiği tespit edilmiştir.

3. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda kavram öğretimiyle ilgili, Anlam Çözümleme Tablosu, Kavram Ağı ve Kavram Haritası grafik materyallerinin kullanılması önerildiği hâlde bunların ders kitap setinde (ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) yer almadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretim programında önerilen kavram öğretimi yöntemlerinin ders kitap setlerinde kullanılmadığı belirlenmiştir.

Öneriler

1. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda kavramların verilmiş biçimi ve düzeyi (giriş, geliştirme ve pekiştirme) ile hangi kavramın hangi ünite/kazanımda verilmesi gerektiğine ilişkin açıklamalar verilmelidir.

2. 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nda yer alan bütün kavramların ders kitabında işlenişinin ve önerilen kavram öğretimiyle ilgili materyallerin bulunmayışı ve kavram öğretimi yöntemlerinin kullanılmayışı ders kitaplarının yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle ders araçları (ders kitap setleri, z-kitap, e-kitap vb.) hazırlanırken ve güncellenirken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Ders araçlarında kavram öğretimi ilkelerine uygun işleniş yapılmalıdır.

Kaynakça

Akbaş, Y. (2002). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Aksoy, B. (2003). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Coğrafya Konularının Öğretim İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi. **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Sosyal Bilgiler**. Cemalettin Şahin (Ed.). Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

Alkış, S. (2007). “İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Nem Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma”. **İlköğretim Online**. 6 (3): 333–343, <http://ilkogretim-online.org.tr/vol6say3/v6s3m25/> den 10.07.2011 tarihinde edinilmiştir.

Alkış, S. (2009). Sosyal Bilgilerde Kavram Öğretimi. **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Mustafa Safran (Ed.). Ankara: Pegem A Yayınları.

Beyazitoğlu, E. N. (1991). İlkokul IV. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Öngörülen Kavramların Kazandırılma Düzeyi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Cin, M. ve Özçelik, İ. (2002). "A Review of the Literature on Concept Learning in Physical Geography". **Boğaziçi University Journal of Education**. 19 (1), 61-75.

Fidan, N. (1984). **Okulda Öğrenme ve Öğretme Kavramlar, İlkeler Yöntemler**. Ankara: Kadioğlu Maatbası.

Kabapınar, Y. (2009). Yeni Öğrenme Anlayışının Işığında Sosyal Bilgiler Ders Kitapları. **Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi**. Cemil Öztürk (Ed.). Ankara: PegemA Yayınevi.

Madge, J. (1965). **The Tools of Science An Analytical Description of Social Science Techniques**. Anchor Books Doubleday and Comp.

MEB İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Programı. (2005). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Polat, M. vd. (2011). **İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı**. İstanbul: MEB Yayınları.

Şenünver, G. vd. (2001). **İlköğretim Sosyal Bilgiler 7 Ders Kitabı**, İstanbul: MEB Yayınları.

Tebliğler Dergisi. (2487). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı.

Ülgen, G. (1988). **Kavram Geliştirme Uygulama ve Kuramlar**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Ülger, F. (2003). İlköğretim Okulu 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazıcı, H. ve Samancı, O. (2003). "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Ders Konuları ile İlgili Bazı Kavramları Anlama Düzeyleri". **Millî Eğitim Dergisi**. 158. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/158/yazici.htm'den> 10.07.2011 tarihinde edinilmiştir.

Yel, S. (2006). Kavram Geliştirme ve Öğretimi. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Cemil Öztürk (Ed.). Ankara: PegemA Yayınevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yılmaz, A. ve Kurada, K.(2008). Tarih Derslerinde Kavram Haritası Kullanımının Öğrenmeye Etkisi. **21.Yüzyılda Kimlik Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi**. Mustafa Safran ve Dursun Dilek (Ed.). İstanbul: Yeniinsan Yayınevi.

Yılmaz, A. ve Şeker, M. (2006). "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi (Üsküdar Örneği)". II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi. 26-28 Mayıs 2005 Van, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Comparison Of The Concepts Contained In The 7th Grade Textbooks Prepared In Accordance With The Social Studies Curricula Of 1998 And 2004

Summary

Purpose

Concepts that assume great importance in teaching of social studies are essentially the basic pillars of thoughts. A concept is such a word that carries a special meaning in a particular area. Explicit and rich concepts play a significant role in meaningful learning on the side of humans. Furthermore, it is accepted that students that do not have problems understanding the concepts are more active in the processes of information acquisition and production.

Teaching of concepts in the social studies classes of primary school; clear and comprehensible language of the textbooks; sufficient number of pictures, diagrams, graphics included in the textbooks; as well as textbooks prepared in accordance with the learning techniques have positive impacts on the success of students as well as on the meaningful leaning of the concepts.

The purpose of this study is to examine the ways concepts are introduced in the 7th grade textbooks prepared in accordance with the social studies curricula of 1998 and 2004. As well as laying down the ways concepts are introduced and taught in the textbooks, the study sets forth how such concepts are consolidated with supportive elements (maps, graphics, schemes, pictures, photographs, etc) and the way they are included in the assessment and evaluation studies as well as in the dictionaries.

Method

Since this study aims to examine the ways concepts are introduced in the 7th grade social studies textbooks prepared in accordance with the curricula of 1998 and 2004, "documents examination method" was used among all the qualitative research methods.

Moreover, textbooks of MoNE Publication (Ministry of National Education) prepared in accordance with the curricula of 1998 and 2004 were chosen as samples.

Results

The curriculum of 2004 contains further different concepts. The number of common concepts contained in both of the teaching programs is 10. Different content of the Social Studies Curriculum of 2004 than that of the curriculum of 1998 is a significant reason accounting for this finding.

It is further observed that textbooks prepared in accordance with the social studies curriculum of 1998 do not sufficiently include supportive elements in introducing and teaching the concepts, do not contain various assessment and evaluation studies and have a narrow dictionary scope. Moreover, it is found that not all the concepts foreseen in the curriculum are introduced in the textbooks and many of the concepts are introduced only by using them in a sentence or by giving a relevant definition.

When compared with the books prepared in accordance with the curriculum of 1998, the set of books prepared in accordance with the social studies curriculum of 2004 (textbooks, student's study book and teacher's guide book) contains and introduces more concepts, supportive elements and assessment and evaluation studies. Furthermore, the number of concepts given in the dictionary is higher in the set of books prepared in accordance with the social studies curriculum of 2004. Moreover, it is observed that these books occasionally motivate students in relation to the concepts in teaching a subject, introduce evidence (historical documents, literary works, etc) and contain interactive questions. Therefore, it is possible to make the comment that the way concepts are

introduced and taught in the set of textbooks prepared in accordance with the social studies curriculum of 2004 lays the ground, as a requirement of constructive approach, for building of information.

Conclusion

Although Social Studies Curriculum of 2004 suggests, for teaching of concepts, the use of graphical materials such as Semantic Analysis Tables, Conceptual Networks and Conceptual Maps, such materials are not existent in the relevant set of textbooks (textbooks, student's study book, teacher's guide book). The fact that not all the concepts contained in the curriculum are introduced in the textbooks and the lack of relevant supportive material in the textbooks make it a requirement to review these books. In addition, sufficient explanation about the way and the level (introduction, development and consolidation) concepts are conveyed as well as which concept should be given in which unit/achievement should be given in the social studies curriculum of 2004. Moreover, the set of textbooks to be prepared in this way should introduce a teaching process which complies with the concept teaching methods.